

Eurajoki–Lapinjoki-vesistöalueryhmä
kokous 1/2020

Aika: Tiistai 13.10.2020 klo 13.30–15.30

Paikka: Zoom-etäyhteys

Läsnä: Maria Kämäri, Juha-Pekka Triipponen, Kalle Nordlund, Jarkko Leminen, Seppo Varjonen, Anu Niinikorpi, Petri Rannikko, Pasi Salmi, Marja Vieno, Susanna Roslöf, Marjo Aikko, Jukka Reko, Ville Kangasniemi, Timo Mäki, Johanna Lantto, Henna Ryömä, Anne-Mari Ventelä ja Lauri Anttila

Muistio

1. Avaussanat

Puheenjohtaja Anne-Mari Ventelä avasi kokouksen klo 13.30 ja toivotti osallistujat tervetulleeksi. Samalla käytiin läpi etäkokouksen käytänteet. Eurajoki–Lapinjoki-työryhmän kokous toteutettiin ensimmäistä kertaa etäyhteyksin.

2. Jokien kiintoainekuormitus ja eroosion hillintä muuttuvassa ilmastossa

Suomen ympäristökeskuksen kehitysinsinööri Maria Kämäri kertoi ilmaston muutoksen vaikutuksista kiintoainekuormitukseen sekä keinoista, joilla eroosiota voidaan hillitä.

Sateisen viime talven myötä kiintoainekuormitus on ollut pinnalla ympäri Suomen. Pitkien havaintoai-
kasarjojen trenditarkastelujen perusteella kasvukauden ulkopuolinen valunta on paikoin lisääntynyt. Il-
mastoskenaarioista riippuen virtaamamallien skenaariot vuotuisesta virtaamasta esim. jaksolle 2070–
2090 eroavat, mutta kaikissa skenaarioissa kuitenkin näkyy talvivaluntojen kasvu. Lisäksi esimerkiksi
jokien jääpeitteisyydellä vaikuttaisi olevan vaikutusta kiintoainekuormitukseen.

Kiintoainekuormituksen hillinnässä keskiössä ovat ennen kaikkea ilmastomuutosta hillitsevät toimen-
piteet. Maataloudessa kiintoainekuormitukseen voidaan vaikuttaa esimerkiksi erilaisin maanparannus-
ainein, joiden vaikutuksia tutkitaan useammassa eri projektissa. Eurajoen valuma-alueella tutkitaan
parhaillaan rakennekalkin vesiensuojelullisia vaikutuksia useamman eri toimijan yhteishankkeessa.
Yleisesti kiintoainekuormituksen hillinnässä tärkeää on toimenpiteiden räätälöinti kohdekohtaisesti.

Maria Kämäriin esitys liitteenä (Liite 1).

Pasi Salmi (LSVSY) kertoi kommentissaan, että Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistyksen tar-
kasteluissa on havaittu vuosisadannan laskeneen viimeisen 50 vuoden aikana ja sama lasku-
suunta on nähtävissä niin kasvukauden kuin kasvukauden ulkopuolisessa kausisadannassa. Sen
sijaan kasvukauden ulkopuolisen sadannan osuus kokonaissadannasta on kuitenkin kasvanut.

3. Pyhäjärven säännöstely ja Euran tulvasuojelu

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen johtava vesitalousasiantuntija Juha-Pekka Triipponen kertoi Pyhä-
järven säännöstelystä sekä Euran tulvasuojelusta.

Pyhäjärven säännöstelylupa on peräisin vuodelta 1975, ja on Juha-Pekan mielestä edelleen ihan
toimiva ja riittävän joustava muuttuvan ilmaston tarpeisiin. Haasteina ovat kuitenkin erittäin vanhat
patolaitteistot sekä Eurajoen heikko vetokyky. Jujo Thermalin henkilökunta tekee nykyään säädöt
mekaanisesti ELY-keskuksen pyynnöstä. Lähitulevaisuuden tavoitteena on kuitenkin saada Kaut-
tuan säännöstelypato sähköisesti toimivaksi. Tähän liittyen tulossa onkin sukellustutkimus, padon
perusparannuksen esiselvitys sekä kunnostussuunnittelu.

Viime talven aikaiset sadannat olivat Eurajoen vesistöalueella mittaushistorian suurimmat eikä tulevaisuudessakaan vastaavia olosuhteita ole ennusteiden mukaan kovin usein odotettavissa. Eurajoen heikon vetokyvyn vuoksi 17 m³ maksimijuoksutukseen ei missään vaiheessa päästy, ja Pyhäjärven pinta nousi paljon säännöstelyrajan yli. Haastavissa olosuhteissa kuitenkin selvittiin kohtalaisen vähillä vahingoilla. Pyhäjärven rannoilla myrskyt ja jäätömyys pahensivat ranta-asutukseen kohdistuvaa räsitystä. Jatkossa on tarkoitus edistää Euran kunnan kanssa Eurajoen yläosan luonnonmukaista perkaushanketta.

Juha-Pekka Triipposen esitys liitteenä (Liite 2).

Seppo Varjonen (Eurajoen vesiensuojeluyhdistys) esitti kysymyksen Pyhäjärven säännöstelykäytännöistä. EVSY:n näkemyksen mukaan säännöstelyyn tulisi tehdä muutoksia, jotta joessa tulvan ja kuivien aikojen välillä olisi tasapainoisempi vaihtelu. Lisäksi Seppo kysyi tulvasuojeluhankkeen aktivoinnista ja roolituksesta ELY:n ja PJI:n osalta. PJI:n henkilöstö lupasi kysellä asiasta toiminnanjohtaja Teija Kirkkalalta, joka on osallistunut instituutilta keskusteluihin. Myös VARELY voi olla asian suhteen aktiivinen kunnan suuntaan, kunhan muut kiireet helpottavat. Intresseissä on päästä jatkamaan projektin suunnittelua.

Tauko (5 min.)

4. Kuninkaanmännyn vedenottamohankkeen ajankohtaiset kuulumiset

Toimitusjohtaja Kalle Nordlund Kuninkaanmännyn Vesi Oy:stä kertoi vedenottamohankkeen ajankohtaisia kuulumisia. Kalle on aloittanut yhtiön toimitusjohtajana kesäkuun alussa.

Hanke ei ole edennyt suunnitellussa aikataulussa lupahakemuksiin liittyneiden muistutusten sekä putkien sijoittamisluvan eväämisen johdosta. Hanketta kohtaan liittyneeseen kritiikkiin ja muistutuksiin on pyritty vastaamaan laajemmilla koepumppauksilla sekä varovaisuusperiaatteen mukaisesti toteutetun Natura-arvioinnin kautta. VARELY on antanut kohtalaisen myönteisen lausunnon kaksivuotisesta koepumppaussuunnitelmasta, jolla hanketta kohtaan esitettyjä riskitekijöitä pyritään arvioimaan vielä entistä tarkemmin. Koska putkilinjoja ei kuitenkaan olla kaikkialle päästy rakentamaan, ei myöskään koepumppausten aloittaminen ole mahdollista. Luvituksellisesti ollaan siis hankalassa tilanteessa.

Seppo Varjonen esitti kysymyksen putkilinjojen sijoituksista sekä nykyisten vedenottamoiden (etenkin Vaaniin vedenottamon) osuudesta kokonaispumppausmäärään. Jarkko Leminen (JVP) vastasi kattavasti nykyisten vedenottamoiden osalta tilanteesta, sekä nykyisistä pumppausmääristä. Vaaniissa vesi on hyvälaatuista, mutta Lohiluoman ja Mölsin vedenottamoissa ajoittaisia laatuongelmia ja riskejä, joten iso vedenottamo olisi tarpeen vedenhankinnan turvaamiseksi.

Maria Kämäri kysyi, mitä kautta putkien sijoitukseen liittyvään lupa-asiaan haetaan ratkaisua. Kalle Nordlund vastasi Kuninkaanmännyn Vesi Oy:n tehneen asiasta valituksen. Tämä on kuitenkin pitkä prosessi ja pääasiallisena pyrkimyksenä onkin päästä asiassa eteen päin neuvottelujen kautta.

5. Pyhäjärvi-instituutin ajankohtaiset kuulumiset

Tutkimuspäällikkö Anne-Mari Ventelä, asiantuntija Lauri Anttila ja asiantuntija Henna Ryömä esittelivät Pyhäjärvi-instituutin ajankohtaisia asioita ja vesiensuojeluprojekteja.

Pyhäjärven suojeleuhjelman tulevan toimikauden valmistelu on parhaillaan menossa ja osallistujia suunnittelutyöpajoihin toivotaan. Lisäksi Tanakka- (Taloudellisesti kannattavan hoitokalastusmallin pilotointi ja jalkautus) ja Satakunnan vesistöneuvonta -hankkeet päättyvät loppuvuoden aikana, ja näiden toimintaa käytiin pikaisesti läpi. Pyhäjärvi-instituutin projekteissa on vuonna 2020 tehty etenkin maan kasvukunnan parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä, joilla myös vesistöjä voidaan suojella. Lisäksi on rakennettu esimerkiksi 2-tasouomia sekä ojanpohjasuodattimia ravinne- ja kiintoainekuormituksen pidentämiseksi.

Pyhäjärvi-instituutin esitys liitteenä (Liite 3).

6. Suojeluyhdistysten ja hankkeiden ajankohtaiset kuulumiset

Seppo Varjonen toi terveisiä Eurajoen vesiensuojeluyhdistykseltä. Korona on tuonut haasteita heidän toimintaansa, mutta esimerkiksi Eurajoen 20-vuotisjuhlamelonta saatiin kesäkuussa toteutettua. Yhteistyötä on lisäksi tehty Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa kala-asioihin ja etenkin kalojen vaellusmahdollisuuksia edistävien toimenpiteiden suhteen. Kunnostuksia on syksyn aikana toteutettu Suutalankoskella, Pappilankosken kalatiessä sekä Irjanteen Faltunkoskella. Vaelluskalaretki on tulossa jälleen ja ensimmäistä siiosta onkin jo havaintoja. Lisäksi Pyhäjärvi-instituutin kanssa yhteistyössä järjestetään Eurajoen vaelluskala-webinaari 11.11.

Kakkerinsuon ennallistamista päästään toivottavasti toteuttamaan lähiaikoina talkoovoimin. Kunnostuksella pyritään paitsi ennallistamaan suoluontoa myös vähentämään Eurajokeen kohdistuvia happamia ja humuspitoisia valuntoja. Samalla käytiin keskustelu happamuuden vaikutuksista kalakannoille. PJI:n tutkimusten mukaan esimerkiksi taimenten lisääntyminen on onnistunut kohtalaisesti ajoittaisista happamista valumista huolimatta. Rajut happamuuspiikit kuitenkin merkittävä riskitekijä Eurajoen alaosan kalakannoille.

7. Mahdolliset muut asiat

Satavesi-ohjelmaa Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa koordinoi Johanna Lantto jää äitiyslomalle ja hänen tilalleen ei ole toistaiseksi nimitetty sijaista. Satavesi-ryhmän asioissa yhteyshenkilönä kuitenkin toistaiseksi toimii Marja Kosme.

Johanna Lantto muistutti, että ELY-keskusten kautta haettavat vesienhoidon harkinnanvaraiset avustukset, kalatalouden avustukset sekä maa- ja metsätalouden vesienhallinnan avustukset ovat haettavissa 15.10.–30.11. Lisäksi vesienhoidon toimenpidesuunnitelmien kuulemiskäsittely on alkamassa syksyn aikana.

Vesistökuunnostusverkoston vuosiseminaarin ilmoittautuminen päättyy 14.10.

Susanna Roslöf Satakuntaliitosta kertoi Satakuntastrategian olevan parhaillaan valmistelussa ja Cane-mure-hankkeessa valmistellaan parhaillaan Satakunnan ilmasto- ja energiastrategiaa.

8. Seuraava kokous

Seuraava kokous pyritään pitämään keväällä 2021, ja asiaan palataan alkuvuodesta.

Muistion laati Lauri Anttila (Pyhäjärvi-instituutti).